

Universitätsbibliothek Wuppertal

Linguarum Vett. Septentrionalium Thesaurus Grammatico-Criticus Et Archæologicus

Hickes, George

Oxoniae, 1705

Vocabula nonnulla Gallica et Italica

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1559)

VOCABULA nonnulla GALLICA, & ITALICA,
Quæ ab antiquis Lingg. Septentrionalibus accersita Alphabetico
ordine disponuntur.

ADdobber, antiquum Gallicum. Ital. addobbare, ornare, adornare; proprie de vestimento ornato; Island. Scand. Saxon. at dubba, dubban, equitem creare, vel ad honorem equitis aliquem solemniter provehere. Inde, quod equitem creatum vestimentis & armis splendidis ornare solebant, addobbare in speciali sensu, adornare. Addobbare autem sic deducit pro more suo Menagius, duplex, duplus, dupus, dobo, dobbo, dobbare, ADDOBBARE.

Aggrappare, grappare. Ital. unguibus vel uncis arripere. olim apud Franco-Gallos grapir, unde grapin, harpago, uncus, à veteri Septentrionali gripan, Sax. ȝripān, Francicè gripān, Cimbrice at grypa, rapere, arripere; & non ut Menagius: Da adrepere, repere, grepere, grapare, adgrapare, quo nihil tanti viri amplitudine indignius.

Airain, Gall. æs, Franco-Theotisce ar, æs; aren vel æren, æneus.

Aisceau, petit bache; Franco-Theotiscè acas, securis; Allamanicè acus; Gothice **AUZI**: Anglice ar.

Alabarda, Ital. Hallebarde, Gall. Halbard, Ang. Hallebard, Germ. vox manifeste composita ex vetustis Septentrionalibus, quorum prius scribitur Goth. **AAH**. Cimbrice, haul, hell. Sax. healh, halb, heal, hæl. Latino barbata halla, aula, & bard vel barda, securis, bipennis.

Aleinc, alene, Gall. subula; German. aelsene, elsene. Anglo-Sax. ale. Ang. alwl; & borealibus Ang. elsen.

Aleu, Gall. aleu franc, vel franc aleu, à Latino-barbaro allodium vel alodium, quod ab adjectivo Theotisco all, quod in compositione perfectionem, plenitudinem & præstantiam denotat, & Scando-Gothico lod vel lood, quod fundi proventum & fructum territorii annuum cum ulufructu significat. ef madur sîr a orefenne jordu Pa a landr drotin lod alla, sequi retinet illocatum prædium, ad dominum terræ pertinet omnis proventus. ex cod. legum cit. à Gudmundo Andrea, in Lexico suo Islandico. Bafa ad heimela lodhalsa, dimidia pars usus fructus coloni est. Frostapings lagen, cap. 2, 3, cit. ab Olao Verelio, in indice suo veteris linguæ Gothicæ. Ex hisce constat lod vel lood esse vocem forensam Gothicam, fundi fructum vel usum fructum significantem, & denotare lodium duplicis generis; 1º. vel præstantissimum omnium, quod allalod tacit, & comprehendit prædium liberum, cuius possessor dominium directum cum utili habet, & usumfructum cum proprietate conjunctum, & ab omni reditu & servitio immunem. unde lood à Runolpho in grammatica sua Islandica, *æl' iðoxv* vertitur proprietaria soli possessio; 2º. vel minus præstans, aut minus perfectum, quando quis ter-

ram tenet non pleno, perfecto, & directo dominio, sed ut usufructuarius, vel beneficiarius, vel feoditarius, qui halsa lod, dimidium lodii, vel aliquam aliam ejus partem superiori domino, nomine reditus, solvit; aut, ut tractu temporis accedit, vice reditus, fructuum censum, vectigal, aut pensionem pendit; vel servitium nobile sive ignobile præstat, ut conditionem tenendi terram vel prædium. Prius lodium, dicitur allodium; & prædia ab omni reditu, censu & servitio libera, terræ allodiales vocantur. Posterius proprie constituit foedum aut beneficium reditui, censui aut servitio subjectum. Hæc, pace maximorum virorum Somneri & Bradæi dicta velim, qui allodium ex all, & had derivandum censent, ut infra videbit lector.

Alte vel halte, Gall. Alto; Ital. vox castrensis, qua milites gradum sistere jubentur. Germ. halt vel halt still. Angl. hold vel hold still. A Francico holden. Germ. halten. Sax. healban, tenere, retinere. Faire alte, gradum suppressere; faire faire alte, jubere agmen subsistere.

Ammutinare, ammutinarfi, seditionem facere. Gall. mutiner. Non à motu, ut Octavius Ferrarius, sed à veteri Septentrionali mot, Sax. mot & gemoz, conventus, concursus; quod forsan à veteri Gothico moti, contra, adversum; quod convenire solent homines maxima ex parte ad aliquid mali opponendum vel impugnandum. Vel potius mot est verbale, à metan, concurrere; à mot denuo motan idem ac metan, concurrere; inde mutinare, & cum præpositione ad, ammutinare, concurrere; & in speciali sensu, seditionis causâ concurrere vel ad seditionem faciendam convenire.

Angoife, Gall. Angoscia, Ital. angor, anxietas. Sax. angrumian, angere, contristare. Angrum, tristis, sollicitus. Germ. angst, anxietas, animi angustia. Cimbrice, angr, dolor, meror. angist, angustia. at angra, angere. at angrast, tristari.

Aringo, Ital. locus certaminis. Primario circus sive stadium in quo equites hastis concurrunt, & per tralationem forum, sive certamen oratorum, in quo ingenio, & orationibus contenditur. Hinc verbum rengare, & arengare, & aringare, orationibus in foro, comitiis, & senatu contendere; Gallice haranguer, unde harangue concio, oratio; Anglice an harangue. A rengare etiam non tantum locus concionis, sed pulpitum, sive suggestus, renga & aringo & ringhiera appellatur. Quia etiam congressuri in stadio, & in foro dicturi, in ordinem, & seriem disponebantur, Galli formarunt nomen rang, quod personarum & rerum ordinem, & rectam dispositionem significat; & verbum ranger, suo quæque loco disponere. Angl. a rank, to range. Aringo autem, Angl. a ring, cum verbis rengare & arengare, omnia accersenda

da sunt à veteri Gothico ring vel hring. Saxonice hping, hpincg, & ping; Cimbrice *hringr, & ringr, quod non tantum annulum, sed Gyrum, circum, circulum, specialiter circulum hominum, sive spectatorum & auditorum coronam significat; quod in Edda, manhring appellatur. Hinc commune dictum, a Ping oc a ring, de causa, quæ agitur in foro coram iudice; & †flaa ring, aliquem pugnaturum, concionaturum, vel vitâ privandum circulo includere. Quam perperam autem de notatione vocis Aringo, Octavius Ferrarius & Egidius Menagius, videat lector linguarum veterum Septentrionalium qui fautor & patronus esse velit.

Arnese, Ital. Harnois, Gall. armatura. Cimbrice, harnesfia; Francice, harnisch, arnisch. Forfan in primario sensu pro armatura capitis vel cranii, quod Gothice est **OMIKNS**; Cimbrice, hiarne; Francice, hirn.

Arrestare, Ital. arrestar, Gall. sifere, morari, retinere, detinere, & in sensu forensi secundario capere, comprehendere, à præpositione Lat. ad, quæ Italis in compositione vocum usitatissima est, & à veteri Septentrionali restan, Francice, perstan, Sax. quiescere, requiescere; unde verbale rest. Sax. perz, quies.

Attaccare, Ital. attachar, Gall. attachiare, Latino-barbare. in sensu forensi, qui primarius est, per lictores apprehendere; & quia per lictores apprehensi ligari, & vinciri solent, dein in sensu secundario civili, ligare, vincere. Attaccare autem neque ab adaptare, addattare, attaccare, ut frustra ludere solet Menagius; neque ab affigatere, ut Ferrarius; sed à Latina præpositione ad, & veteri Septentrionali tacan, quod Sax. tæcan, Cimbrice tafa. & tafia scribitur, & capere, levare, sumere, accipere, tollere, auferre, significat. Inde apud veteres Danos tæfia, captura, & taf, in plurali tæf, luctantium prensationes, & arreptiones: ut, efre tæf, nedre tæf, lauja tæf, pro modo luctæ.

Auberge, Gall. herberge. Ital. hospitium; à Francico hereberg, tentorium, hospitium; unde herebergan, hospitio excipere.

Avifare, Ital. monere, advertere, etiam monere quenquam ut advertat; inde in sensu haud multum ab simili Gallicum avifer, nunc avifer, deliberare, consultare, & reflexive, s'avifer; Italice, avifarfi, advertere, animadvertere. Avifare autem olim avifare, accersendum est à Latina præpositione ad, & veteri Septentrionali wisan, quod Saxonice pisan, & Cimbrice visa scriptum, significat monstrare, docere, instruere.

Aune, aulne, Gall. Italice, alna, ulna. Saxonice, eln, ælne. Alam. ele, eln.

B.

Bague, Gall. annulus. à Francico boug. Gothice baug. Cimbrice bagua. Saxon. beag, bez, (quæ liquido satis derivanda sunt à bigan, bugan,

flectere,) monile, armilla, gemma, sertum, coronâ.

Banc, Gall. Ital. banco, scamnum, subsellium; à Franco-Theotisco benc vel banc. Sax. banc, scamnum, sedile. inde banquier, Ital. banchiero, mensarius, argentarius. Banc ergo non ab abaco, ut Ger. Vossius & Menagius.

Bara, Ital. biere, Gall. feretrum. non à vara, neque à Latino, ferendo; ut Menagius; sed à veteri Septentrionali, quod Saxon. est bæp, bæpe; Cimbrice ber, & bœrur; Francice bara; quæ sunt omnia verbalia à beran; Sax. bæpan, bepan. Cimbrice at bera, ferre, portare, bajulare, offerre; unde qui mortuos efferunt apud Anglos vocantur the bearers. ut feretrum à hier.

Baratta, Ital. pugna, contentio; Islandice & Scand. baratta, prælium, pugna, contentio; baratto madr, pugna, litigiosus. barda fuller menn og fuser til barattu, pugnares viri ad prælia litesque sunt prompti. Inde barrater, & barratry, voces forenses Anglorum, à Normannis deductæ.

Baron, Ital. Barone; Hispan. varon; Angl. baron, inter nobiles insignis; à proceribus vel primoribus regni; Latino-barbare, baro, à veteri Theotisco bar, baro; Goth. **VMK**; Saxon. pep, vir, mas, homo; unde proceres regni barones dicuntur, utpote quod homines principis essent, quibus feoda vel terræ ab eo dabantur, ut illi in bello servirent, ad tuendum regnum, vel ut aliquod castrum vel oppidum armis defenderent. Gallis etiam & Anglo-Normannis, baro est vox forensis maritum significans, ab eodem themate. Baro autem à Germanis accitum Hirtius Pansa, lib. 1. de bello Alexandrino, civitate Romana donavit: concurritur ad Cassium defendendum, semper enim barones, compluresque evocatos cum telis secum (more scilicet Germanorum principum) habere consueverat.

Bateau, scapha, navis. à Franco-Theotisco Bat. Bec, nomen monasterii quod in Normandia super rivum quendam situm est. Vulgo Abbaye de Bec. Bec autem ad Gallos à Nortmannis profectus est, haud secus ac à Danis ad Anglos boreales, apud quos beck, torrentem & rivulum denotat. Islandice & Norvegice becfur scribitur, de quo sic Gudmundus Andrea, in Lexico suo: Becfur, rivus, torrens, à *myn*. Kiliano scribitur befe. A Bec vero vel Beke multa nomina rivorum, & oppidorum quæ super, vel juxta rivos in Normannia situm habent, ut Caudebet, oppidum galerorum opificio celebre, Latino-barbare Caldum beccum, à permeante rivo sic vocatum. Caldum beccum vero significat rivum gelidum. Nortmannice faldur becfur, & abjectis terminationibus Cimbricis, fald beck, vel fald beck; unde L pro more Gallorum in v liquefcente, Caudebet. Huc referenda sunt Orbet, Kobet, & id genus alia, in provinciis Gallie, quorum Nortmanni, vel Anglo-Nortmanni domini fuerunt. Vide Menagii Dictionaire Etymologique in BEC.

* Vide vocem in Lexico Islandico Gudmundi Andrea, & in Olai Verelii indice Linguae veteris Scytho-Scandicæ, sive Gothicæ. † Anglice, ta make a ring, in eodem sensu.

Befacé, Gall. *mantica*; à Franco-Theotisco *bedellac*, *betelsac*, *mantica mendici*; inde Gallo-
rum, *reduit à la besace*, de *redacto ad paupertatem*.

Bidello, Italice, *apparitor*; Bedeau, Gallice, *speciatim scholarum & professorum minister*. ut, *bedeau de l'universite, academia bedellus*. Bidello autem non à *bedellus*, quasi *pedellus*, à *pedo*, si-
ve *baculo*, quem gestat; nec quod sit alteri à *pedibus*, quasi *pedarius*, ut *Vossius* de *vitiis fer-
monis*, lib. II, 3, & lib. III, 2. Sed tam *Bi-
dello*, quam *bedellus*, à veteri Septentrionali *bi-
del* vel *bidele*, quod Saxonice scribitur *bydel*,
bybele, derivandum est. Saxonice vero *bydel*
vel *bybele*, *præconem*, *nuntium*, & *exactorem* si-
gnificat, siue *apparitorem minorem*, cujus erat,
officia minus honesta exequi. Vide *Ducangii*
glossarium in voce *bedellus*.

Biever, Gall. *fiber*, *castor ponticus*; Ital. *biva-
ro*; A.S. *beper*; Angl. *bever*; Theotiscè *bever*.

Blanc, albus; Island. *blacr*, *subalbus*, *glaucus*; extrito n more gentium *Scandicarum*, qui n ex-
terminant ante *cx*. ut in *refur*, *vir*. Saxon. *penc*.
beckr, *scamnum*; Saxonice *benc*. *drecka*, *bibo*;
Saxonice *bpence*. &c.

Blé vel bled, *frumentum*; Latino-barbaré *bla-
dum*. Sax. *bled* vel *blæb*.

Blond, Ital. (L in I, pro more gentis, muta-
ta) *biond*, *flavus*; & *biondello*, *flavicomus*, *au-
ricomus*. Saxonice *blonben*, *flavus*, *rutilus*. *blon-
ben-pxax*, *flavicomus*.

Bloquer, *undique circumcludere*; à veteri Theo-
tisco *belocan*, quod ex *be*, & *loc*, *sera*, *clausura*,
componitur.

Bord, *crepido*, *ora*, *ripa*, *margo*; & *bord*, *casa*
mobilis, *prædium* vel *tugurium beneficiarium*,
Franco-Theotiscè *bord*, *margo*, *ora*, *domus*; Saxon.
innan bopb and ut, *intra limitem & extra*, vel
intra domum & extra.

Bote, *ocrea*; Saxon. *bytta*, *lagena coriacea*,
unde *butte*, *poculum*, *dolium*.

Botega, Ital. *boutique*, Gall. *taberna*, *officina*,
apotheca, *caupona*. Botega mihi videtur esse *Gotb*.
originis, à *bud*, *buda*, *taberna*, *tenitorium*, *taberna-
culum*; unde *tollbud*, *telonium*; sed alii ab *apo-
theca*, *potheca*, *poteca*, *botega*, ut *Salmasius* &
Menagius accersendum esse putant. Ego potius
à *Bud*, *buding*, *budig*, *budiga*; ut à Saxonico,
hepe, *hepuz*, *hepuzga*, venit *hepza*, *exercitus*.

Botte, Ital. *dolium*. Lat. barb. *butta*; Græco-bar-
barè *βούτις*, *βούτις*, *βούτις*. Omnia à veteri Septen-
trionali *butte*. Sax. *butte*, *bytte*. Cimbrice *bytz-
ta*, *dolium*, *orca*, *lagena*, Anglice à *butt*, *dolium*.

Bouc, *hircus*. à Francico *buk*, *buka*; Saxon.
bucca. Germanice *bock*. unde *bukelare*, *scutum*,
per metonymiam *materia*, quasi à *bukesleder*;
Flandrice *bockanleder*, *hirci corium*. Bouclier,
à Francico *bukelare*; Kiliano *bofelar*. *bockenstier*.

Bourg, *oppidum*. à Francico *burg*, Sax. *bupz*,
bupze. Germanice *burg*.

Bout, *finis*, *terminus*; Saxon. *onbutan*, *abu-
tan*, *in confinis alicujus loci vel urbis, circa locum*.

Bozzo, antiquum *Italicum*, quod *nothum*, vel
inhonesta matre procreatum significat. Multa de
hac voce *Menagius* & *ferrarius*; sed *Gothicis*
basingr, & *busta* originem suam videtur ac-

ceptam referre *Bozzo*; de quibus sic *Gudmundus*
Andreas: *In antiquo legum codice Basingr*
heiter barn, *er kona elur vid manne sinum er sekur*
er ordinn, skogar, og er ecki arfgeingt, dotz
ter er kallud Busta. Basingr & busta, vocan-
tur nati, quos uxor, viro exule facto, parit, nec
enim in Legitimorum loco habentur, quibus pa-
rentum bona hæreditario jure competunt. A busta
autem & ar principium, quod scribitur etiam or,
& ord, Bastard, quasi Busta-ord, vel Bustord,
origine vel ortu non legitimus, forsan accersen-
dum est. Peti etiam non inepte potest Bastard
nobis, Franco-Germanis, Franco-Gallis, & Gotbo-
Italis commune, à busta, & art vel ard, quod
naturam & indolem significat, quasi diceret natu
vel natura non legitimus. Basingr autem & busta,
Franc. boes, boese, boest, pravus, a, um.

Brando, *ensis*; brandr apud *Skaldros*, *ensis*. i. e.
titio, torris. Sic dictus, ut alibi ostendimus, à
flammea specie, & igneo splendore. Frustra in hu-
jus vocis etymol. *Menagius* & *Ferrarius* laborant?

Brandon, *torris, titio, fax*; Island. *Brandur*;
Fran. & Saxon. *Bpand*; German. *brandt*.

Breche, *fractura*; ut, *faire breche à la mu-
raille, murum perfringere*. Planè à *Theotisco* *brec-*
can vel *brecan frangere*.

Brida, Ital. *bride*, Gall. *bridell*, Angl. *Fræ-
num, habena*. In hujus vocabuli origine labo-
rat *Ferrarius*, in Septentrionalibus literis hospes,
quam tamen manifestè habes in Saxonico, &
Francico *bpibel*, *bpýdel*, *bpidel*, *frænum*.

Bronzo, Ital. *bronze*, Gall. *æs*. A veteri Sep-
trionali *brand*; Sax. *bpand*; Francice, *brand*,
brando; Cimbrice *brandr*, *pruna*, *titio, torris*. quæ
sunt omnia verbalia à *brennan*, *bpennan*; Cim-
brice *brenna*, *urere, ardere*. Brand autem in plu-
rali facit *Brands*; unde *Veneti prunas bronze* vo-
cant. Germ. *brantz*, & *bruntz*; unde à *pruna-*
rum colore, bronzo, æs, orichalcum.

Bufet, Gall. *abacus*, in quo *pocula & alia ad*
mensam reponuntur. Compositum est ex *Francicis*,
vel Sax. *beob*, *mensa*; & *fat*, vel *vat*; Sax. *pæt*
fat, *vas*.

Bulste, Ital. *bulto*, *effigies hominis usque ad hu-*
meros vel pectus; à *Theotisco* *brulsta*, *pectus*.

C.

Cito, Ital. *puer, puella*. non ut aliqui, à Græ-
co *κίτος*, neque ut *Ferrarius*, à Latino *scitus*; sed
exterminato n ante d, à *Franco-Theotisco* neutri
generis *kind*, *kindo*, ejusdem significationis. A
Cito autem diminuta *Citello*, *Citella*, *puer, puella*.
Vulgus *Insulrum* etiam *puerum bene nutritum*
schiatto & *schiatello* vocant. A Cito etiam
quod pronuntiat, ut *chito* apud *Anglos*, sit
Anglicum *chit*, quod *puerum protervum*, & *mo-*
lestum, & per tralationem *misellum hominem* de-
notat. Scoti etiam *insanabili macie, & languore*
laborantem, luridique oris puerulum, spectro-
que pene similem appellant a schit, & a fairy
schit, ac si *puer tam tabidus, & mali aspectus,*
lemurum siue larvarum potius, quam hominum
foetus esset habendus.

Cloche, Gall. *campana*. Fra. Theotiscè *clugga*;
Germ. *clock*; Belg. *floffe*; L. *barbare clocarium*.

Coc vel coq, *gallus gallinaceus*; A *Franco-Theotisco* coc.

Compagnon, *Gall. Italice*, compagno, *sodalis*, *socius*, *equalis*, *convictor*; manifestè à *Scandico* vel *Islandico* *fompan* ejusdem significationis; *fompanskip*, *societas*, *consortium*; Vide *Olai Virelii Lexicon*, quod *indicem* vocat *Lingux Scytho-Scandicæ* & *Gotbicæ*. Frustra in hujus vocis etymologia *Menagius*, & *Ferrarius*.

Crier, *Gall. clamare*, *clamitare*, *acclamare*, *vociferari*, *vocare*. *Italice* gridare. *Hispanis* gridor. *Gothicè* **ΓREITAN**, *flere*.

D.

Drudo, *Ital. Latino-barbare* *drudus*, duo significat. Primo, *fidelem vassallum*. Secundo, *Amatorem*, *Amasiam*, *Concubinam*. Omnia forsàn à veteri *Septentrionali*, quod *Cimbrice* scribitur *truadr*; *Francice* *treowad*, *truad*; *Saxonice* *τρεοπαδ*, *fidelis*, *fide strictus*, quia non tantum *vassalli* dominis, sed *amantes amasii* fidem dare solent. Drudo etiam *vassallus* peti potest à *Goth. drott*, *familia*, *plebs*, *turba*, quod *domini vassalli* & *clientibus* in magno numero *stipati* incedere solebant. *Amatorem* vero & *Amasiam* significans deduci forsàn haud inepte potest in *secundaria* significatione à *drotten*, *dominus*, & *drotta*, *domina*, perinde ac apud *Anglos*, *Amasia* vocatur à *missres*, & apud *Gallos* *une maîtresse*.

E.

Elmo, *Ital. galea*. *Saxonice* & *Francice* *helm*. *Cimbrice*, *hialmr*.

Escrimer, *Gall. digladiari*. *escrimeur*, *lanista*. à *Francico* *scriman*, *defendere*.

Eperon, *esperon*, *calcar*. Vide *sperone*.

Eltafilade, *ictus baculi*; à *Franco-Theotisco* *staff*; *Sax. ræf*; *Germ. staf*, *baculus*, *scipio*, *fustis*, *virga*.

Eltasier, *pedisequus*; à *stap*, *stip*, *Sax. ræp*, *ræpa*, *passus*, *gressus*, *vestigium*, *incessus*.

F.

Falda, *vestis ruga*, *plica*, *vestis extrema pars*, *ora*, *fimbria*. Non à *farcendo*, unde *fartum*, & leniore litera *faldum*, & *falda*, quod *oræ gossipion* aut *lana* *farciri* solet, ut *Menagius* & *Ferrarius*; sed à veteri *Septentrionali*, quod *Francice* *fald*; *Gothicè* **ƒALLƒ**; *Saxonice* *ƒealb*; *Cimbrice* *faldur* scribitur, & *plicam* significat. Unde *Francicum* *faldan*; *Sax. ƒealban*, *plicare*, *complacare*. Inde numeralia in **ƒALLƒ**, *ƒalb*, *ƒealb*, quæ *Latine* in *plex* & *plus* exeunt.

Falo, *Ital. festus ignis*, *pyra*, *lignorum strues lætitie causâ accensa*; B in U, & U denuo in F mutato, manifestè à *Gothico* *bal*; *Sax. bal*, *bæl*; *Francice* *bal*, *balo*, *rogus*, *flamma vebemens*, *pyra*. Inde etiam *Franco-Gallicum* *Falot*: de quo sic *Academici*: **FALOT**, espece de grande lanterne, que l'on porte ordinairement au bout d'un bâton. *Allumer un falot*. On appelle, **FALOT**, dans la maison du Roy, des Princes, un grand vase

qu'on emplit de suif, de poixresine, & d'autres matieres combustibles, pour éclairer dans les cours.

Fante, *Italice*, *servus*, *serua*; inde etiam *militēs qui pedibus stipendium merent*, *fanti* & *infanteria*. *Gallice*, *P'infanterie*, *peditatus*. Omnia à *Scandico* *fantur*, *satelles*, *famulus*; *fanter*, *satellites*, *famuli*.

Fel, *crudelis*: ut, fort fier & fel; *Anglo-Saxonice*, *pelle*. *Angl. fell*, *crudelis*; occurrit etiam in *ms.* quod penes me habeo, *felon* in eadem significatione. qui sont vers lui [viz. le roi Richard.] si felons & crueux. & poltea; & ne consentez neque je perde mon pais ne ma vie par ces felons traitres plains denuse. Inde forsàn *Gallis* *felon*; *Italis* *fellone*; *Anglis* *fellon*, & *felo de se*, qui adeo in se *crudelis* est, ut mortem sibi conciscat. Et *felonia*, ut accipitur quum pro omni *capitali delicto*, tum specialius pro *delicto vassalli* in dominum, propter quod amittit feudum. *Crudelitas* enim noxius & perniciosus est animi affectus, à quo omnia maleficia, præsertim majorum gentium, ut *latrocinia*, *raptus*, *incendia*, *homicidia*, & *istiusmodi* procedunt. à fel ergo primogeniâ voce, *Latino-barbarum* *felo*; A *felo*, *felon* & *fellone*; & à *felon* denique *felonia*; profus ut à *bar*, *homo*, *Latino-barbarum* *baro*; A *baro*, *baron*; A *baron*, *baronia*, *Anglice*, a *barony*.

ƒƒƒƒ. *Saxon. ƒoddep*, *theca*, *Elfr. Gloss. Latino-barbare*, *ƒotrum*, *foadrum*, *Gallice* *fourreau*.

Fol, *Gall. stultus*, *delirus*, *fatuus*, *insanus*, *rationis expers*. *Folie*, *stultitia*. *Cimbrice* *fol*, *ferox*, *iracundus*, *fatuus*, *insipiens*. *Anglice* *fool*. *Cimb. follsta*, *stultitia*. *Ang. folly*. Pu fol tar lar sem ein snapr, impudenter loqueris fatue. Pu er fol mifill, stultissimus es. *Cod. Orm. hefr bat verit mifill folsta*, magna hæc fuit stultitia. *Edda*. A fol quoque forsàn *Italicum*, *fol*, *ineptia*, *nuga*, *quid vanum*, *fatuum*, *fabulosum*, *stultorum garrulitas*, & *loquacitas*. Inde verbum *folare*, *ineptias* aut *stultas* & *inanes fabulas recitare*, *nugas venditare*. *Menagius* autem, & *Ferrarius*, pro more suo, sic *fol* deducunt. Da *fabula*, *faula*, *favola*, *faola*, *fol*, ut à *parabola*, *paraola*, *parola*. Penes lectorem sit *judicium*.

Foudre *Gallice*, *fulmen*; & *foudroyer*, *fulmen vibrare*, *emittere*, *Cimbrice* *fudr*, *calor*, *celer motus*; *At fudr*, *efflagrare*, *moveri more fulminis*.

Foule, *Gall. turba*, *caterua*, *folla*, *Ital. multitudo hominum*. A *Francico* *gebula* [i. e. *gefula*.] *thar gisamnod uuarth megin folc mihil manage-ro theodo*, *thoh* *fia* *thar alla gilico gebula* *ni* *quamun ueros thuru enan vulleon*, *congregata* *eo* *fuit* *ingens hominum multitudo* *ex multis regionibus*, *quamvis omnis caterua & homines* (i. e. *omnis caterua hominum*) *non propter eandem causam*, *eademve intentione*, *convenerant*. *C. C.* *gefula* autem aliquam affinitatem habet cum *Saxonico* *ƒela*, *multi*, *multæ*, *multa*. *Francice*, *filo*. *Cimbricum* *fiol*, in verbis compositis notat *copiam*, & *multitudinem*; ut in *fiolfindi*, *multiscientia*; *fiolmæli*, *omnium sermone vulgatum*. *fiolmenni*, *multitudo*, *plebs*, *turba*. Hinc apud *Cimbros* at *fiolga*, *multiplicare*; *fiolgast*,

multi-

multiplicari, augeri. Omnia plane a Goth. **FLAN** *multus multum.* Quam ridicula igitur ista *Menagii*: Folla, *moltitudine.* dal lat. inusitato *falla*, originato da *fullus*, detto per *fullo, fullonis.*

Fourage, commeatus, quasi fodrage; A Latino-barbaro, *fodrum, pabulum;* quod à Theotisco *foder;* Saxon. *fodpe.* Ang. *fodder.*

Fourbir Franco-Gallice; Francice furben, gifurben, mundare, polire: Findit mit bifemen gifurbit, invenit scopis mandatam. Tat. LVII, 7. Angl. *to furbish, renovare, reparare, sarcire.*

Fra, præpositio Ital. inter. ut *Menagius,* & omnes alii, per *aphæresin* pro *infra,* quod pro *intra:* ut, *infra octavum, pro intra octavum.* *Intra se* pro *intra se;* Gallice, à part soi, en foimême. Ego vero cenfeo istud *infra* infimæ Latinitatis potius conflatum esse ex Gothicis, præpositione **IN,** Saxonice, *Francice, in;* & **FR,** Cimbrice *fra, de, è, ex;* & ab hac præpositione **FR,** *fra, Italicum fra, accersendum esse.* Conjecturæ nostræ favent istiusmodi phrasæ, *fra me, fra me stesso, quod idem est, ac fra di me, fra di me stesso, de meipso.* *Fra che e poco, brevi;* verbatim, *ex hoc breve est.* Præterea *fra* apud *Italos* usurpatur in compositione ad augendam simplicis significationem, perinde ac **FR,** *fra,* apud *Mæso-Gothos & Cimbro-Gothos:* ut in *fracassare, destruere, ingenti fragore evertere, vel labefactare, ex fra, & cassare, quod est à Latino quassare.* Sic apud *Mæso-Gothos* **FRAGIÐAN,** reddere; **FRALINSAN,** perdere; **FRALLETAN,** remittere, dimittere; aliaque id genus, ut *frabax, excellens, præcox, &c.* Destruit etiam significationem simplicis, ut apud *Mæso-Gothos, & Cimbro-Gothos:* ut, *fraitendere, male capere aut intelligere;* sic apud *Mæso-Gothos* **FRYANRKGAN,** peccare; sic apud *Cimbro-Gothos* *frainuen, perversus, &c.*

G.

Gagner, Gall. acquirere, lucrari, vincere, prævalere. In *Lexico Runico Olai Wormii, Geingi* exponitur *præstantia, secunda fortuna.* Anglo-Saxonice *zenge beon est prævalere, succedere;* ut, *þer cýninges bene mid drihtne zenge pepe, preces regis apud deum valebant.* *Unc zenge ne þer, non nobis commodum erit.* *Ungenge, nullius virtutis, ineptum, irritum.* *Ge ungenge dydon bebod zober, irritum fecistis mandatum Dei.* *Island. geingur, procedit, succedit.* *Pa friette David hversu bardagin geinge, tum quæsit David quomodo bellum succederet.* *Aff þorne þesse þyfer vel drucked eff i einum dryck geinget, em sumer specka aff i tuimar, en ein genn er suo litel picitumadur ad ei gange aff i þreimur, bene videtur bibere, qui uno haustu hoc cornu exinaniverit, quidam binis exhauriunt, &c.* Goth. **ΓΛΓΕΙΓΑΝ,** lucrari, acquirere, quasi **ΓΛΓΕΙΓΝΑΝ:**

Ganyf, cultellus. Cimbrice, **FKLF,** *gnys, culter, Angl. knife.*

Garder, Ital. guardare, servare, conservare, custodire, defendere; & garde, conservatio, custodia, præsidium, cura, observatio; à Francico *uuar-*

den, prospicere, intueri, observare, custodire; nam *Galli & Itali* carentes *w,* ejus loco adhibent *e* vel *ev.*

Gaspiller, Gall. dispenser en debauché, bona male consumere; *Island. spilla;* Saxonice *zespillan, consumere, vitare, corrumpere;* & *zod-spillan, bona consumere.*

Gerbe, Gall. fasciculus, manipulus spicarum. *Faire des gerbes, spicas vel segetem in fasciculos componere.* *Gerbier, acervus frugum.* *Gerbe autem Picardis est garbi.* Occitanis *garbo.* Latino-barbare *garba, spicarum manipulus;* & *garbagium, præstatio gerbarum.* omnia à Theotisco *Ripan, metere;* *rip, messis;* *rip, seges, cum præfixa otiosa particula GI, vel GE, vel GA.* Unde in glossis *Lipsianis, garivon, Alemannis gerven, manipulus;* à *garipan, metere.* Anglo-Saxonice *ripian est demetere segetes.* In *Franco-rum lege Salica, reffare segetem, est spicas vellere.* *rip & zepip, seges.*

Ghirlanda, Ital. Corona, sertum. Cimbro-Gothice *gardland.* Anglice *garland.* *Gard* autem in *gardland* verbale videtur à veteri Septentrionali verbo *gyrdan* vel *girdan, Cimbrice giorda* vel *girda, Saxonice zýrdan, cingere, nehere;* unde *giord, cingulum, cinctorium;* Sax. *zýrdel, zýrdel.* *Ghirlanda, igitur videtur dictum, quasi girdlhand, ut gardlanda, quasi gardel-hand, i. e. sertum manu curiose vel affabre textum.* Hæc saltem Septentrionalium literarum gnaris vero magis familia videbuntur, quam cum *Menagio* sic vocem derivare: *gyrus, girus, girulus, girulare, gylare, ghirlare, ghirlendus, ghirlanda.*

Gramo, Ital. mæstus, tristis; & secundo sensu, *miser.* Non à Latino *gramia,* ut *Ferrarius, & Menagius;* sed potius à veteri Septentrionali *gram, Cimbrice gramur, Sax. gram, Francice gram, gramo;* Germ. *grahm, iratus, iracundus, furiosus, molestus.* Quia vero *irati & molesti, mæsti & tristioris vultus, sive melancholici semper & sunt, & videntur, translata ab Italis fuit vox ad mæstum significandum, unde verbum Gramare, mæstum facere, contristare.*

Groß, Gall. magnus, crassus, densus. à Francico *gruoz vel groz, magnus.*

H.

Hanter, Gall. frequentare locum aliquem, in aliquo loco versari, vel frequentare aliquam personam, vel cum aliqua persona versari; à Theotisco *handelen, (quod à handele, conversatio, negotium, actio,) consuescere, negotiari, versari;* ut, *handelen ende wandelen met jemanden, alicui consuescere, cum aliquo versari.* KILIAN.

Harde, troupeau de bêtes; Francice horda; Saxon. heopda, heopd, grex, Dan. hîrde; Goth. hARKA:

Herdes, Gall. sarcina; à Theotisco *hord, Goth. hARKA, Thesaurus, gazophylacium, armarium, abditorium, repositorium.*

Hardi, Gall. fortis, audax. per Metaphoram à Cimbrico & Franco-Theotisco *hard.* Gothice **HARKAS.** Ang. Saxon. *heapd, durus.* Unde Theotisce *hardo, harto, valde, fortiter, diligenter;*

Unde *valde laborare*, Anglice dicitur *to labour hard*; & *fortiter contendere*, *to strive hard*.

Hrnois, vide Arnese.

Haro, harou, seu clamor *de haro*, qui apud Normannos potissimum obtinuit, & in clamari solet dum crimen aliquod capitale perpetratur, ut *furtum, incendium, homicidium*. Haro vero, vel harou, non quasi *ba Roul*, i. e. O Rollo, ut Galli scribunt; ac si clamor iste ab in clamantibus primum edebatur tanquam *Rollonis* ducis auxilium implorantibus, cui hujus clamoris origo adscribitur; sed, ut ego puto, à Cimbrico *hior*, Goth.

HAIKNS, *hairus, gladius*, quod, persecutio malefactorum, contra quos in clamari solebat *haro*, vocata erat *SPADA*, i. e. *gladius*, nempe quia *gladio*, & *armis* erant reprimendi, ut constat ex cap. LIV. de clamore qui dicitur *haro* in libro de iuribus & consuetudinibus, quibus regitur ducatus Normanniæ. verba sunt: *Ad hunc autem clamorem omnes debent exire, qui illum audierint, & si maleficium vitæ, vel membrorum periculum viderint, vel latrocinium propter quod malefactor pœnam deberet reportare amissionis vitæ, vel membrorum, ipsum debent retinere, vel clamorem post ipsum crescere supradictum. Aliiter enim tenerentur principi emendare, vel desinare, quod clamorem non audierint supradictum, si super hoc fuerint accusati. Si autem malefactorem detinuerint, cum iustitiano reddere tenebuntur, nec cum apud se, nisi propter imminens periculum, nisi per unam noctem, poterunt detinere. Omnes quos iustitarius requisierit sibi ad malefactores hujus conservandos, vel ad eos ad carcerem deducendos auxilium impartiri in villa in qua sunt residentes per unam noctem, vel per unum eos diem deducendo ad carcerem debent subsidium proprii corporis, vel sufficientis pro ipsis exhibere, & hujus placitum *spade* dicitur, eo quod in hujus querelis malefactores *spada, gladio, & armis* sunt reprimendi, vinculisque carceribus mancipandi. Gallice, & ce est appelle le plet de l'espee. Car tels malfaiçteurs doiuent estre refrenez à l'espee & aux armes, & doiuent estre mis en prison, & lyez.*

Harpe, Gall. Arpa, Ital. *cithara*. non à gente *Arporum*, ut frustra Octavius Ferrarius; sed à veteri Septentrionali, quod Saxonice scribitur *heappa*, Cimbrice *harpa*, *cithara*.

Havre, portus. Angl. *Haven*. Sax. *Havene*. Island. *havn* vel *hofn*. Danice *haffn*. Unde *hauere* liquefcente N in R. ut in *Londre*, à *London*, *Londinum*, urbs.

I.

Ja, *jam nunc*; in cod. ms. ut, ne vous haltez ja, si de vous partiz. Francice, *giu, gio, ju, jo, jam, modo, nunc*.

Jardin, Gall. *giardino*, Ital. *garden*, Angl. *hortus*. Gothice **ANKTIFARAS**. Anglo-Sax. *orpe-garþ*; unde Angl. *orchard*, quod ex Latino *hortus* & **ΓΑΡΑΣ**, vel *garþ*; vel Gothico **ANKTGA**, *colonus*, & **ΓΑΡΑΣ**; Saxon. *gearþ*. Cimbrice *gardr*. Francice *gard, gardo*,

primario *sepes, agger*; secundo autem locus sepe cinctus, & munitus, ut *cors, area, domus, arboretum, fundus rusticus* ædificiis necessariis circumseptus, etiam *urbs*, sed maxime *hortus*, quod horti in frugum conservationem sepe obducunt. Ich bin cuman in minon garden, *veni in hortum meum*. Willerami paraphr. Inde *wingardo vinea*. Quam frustra igitur *Megnagius*. Giardino orto από τῆς ἰαγδίου, quod est *irrigare*. Lo cava il *Monosini* siccome il Francese *jardin* dal redesco *garten*, che vale lo stesso. Crede il Sr. Ferrari che'l Tedesco *garten* derivi da *hortus*. Overo da *viretum*.

L.

Laiffer, *sinere*; Francice *laazen, laaten*; Germ. *lassen*; Sax. *lætan*; Flandrice *laeten*.

Lation, Hispan. *laton*; (*Vandali enim Gothorum gens erant Hispaniæ domini*), *species metalli, aurichalcum*; Anglice *Latten*, *ferrum stanno obductum*. Omnia à Cimbrico *Latun, aurichalcum*, quasi *gladtun*, à nitore splendido. ut *Gudmundus Andrea*.

Le mien, le tien, le sien, *meus, tuus, suus*; Franco-Theotisce, *min, thin, sin*.

M.

Maint, vetus Gallicum: ut, *maint buisson, plusieurs buissons*; *maint amant, plusieurs amants*; *maint chevaliers, plusieurs chevaliers*; *maint perdu, plusieurs perdus*. Maint est à Franco-Theotisco *manigt, multum*. Occurrit centies hæc vox in ms. codice veteri, quem penes me habeo, cui titulus; *Histoire du roi d'Angleterre Richard, traitant particulièrement de la rebellion de ses subjects, & prise de sa personne, composee par un gentilhomme Francois, qui fuit à la suit du dict roy*. Extat etiam adhuc hæc vox in *maintez fois*. In ms. *maintefois*, quod *plusieurs fois* significat. In quibusdam autem locis occurrit scriptum *main't*, cum signo contractionis, quasi à *manigt* fuisse contractum denotante. Leguntur etiam *mainte trompette, plusieurs trompettes*; & *manis tonneaulx, plusieurs tonneaulx*; Ubi in voce *manis* manifesta vestigia Gothici **MANAR**. Saxon. *manige*. Alam. *manige*. Anglice *manp*.

Mano, *copia, multitudo*, Ital. non à Lat. *manu*, ut Ferrarius; nam *mano* à *manu*, Italice *scripturam & chirographum* denotat; sed à Gothico **MANAR**; Saxonice & Francice *mano manio, menio, multitudo, turba*. Ang. *a manp*.

Manteau, Gall. *mantello*, Ital. *saccus, sacculus*; Latino-barbarum *mantellum*; Scandice *matul vel mottul, pallium*, more Septentrionalium Gothorum, qui ab N ante T vel D abhorrent. ut in *madur* pro *mandur, homo*; *vatt*, à *vinde, glomero*; *bat* à *binde, ligo*, &c.

Mareschal, *castrorum Gallicorum præfectus*; à mare, *magnus, illustris, insignis*; & *scalç, servus*. Mareschal, *foliarum equinarum faber*; à Theotisco mare, *equus*, & *scalç, servus*.

Marque, *signum, nota, character*; & *marquer, signare*,

signare, notare; à *Theotisco* mearca vel marca, *signum, nota*; & mearcan vel marcan, *signare, notare*. Marca etiam per Metonymiam significat *limitem vel terminum*; hinc *Latino-barbarum* marca vel marcha pro *limite regni* vel *alicujus regionis*; unde *Gallorum* marchir, *conterminum esse*; & *Marquis*, à *Latino-barbaro* *marcbio*, qui est *limitum custos*.

Mast, *malus navis*; *Theotiscè* mast.

Mignon, *mignonne*, *amasius*, *amasia*; à *Francico* *minnon*, *amare*; *minno*, *amor*.

N.

Namps, vox forensis *Normannica*, *animalia ablata & districta* significans. Scribitur etiam *nans & nams* in veteri consuetudine *Normannicæ*. Nam etiam in legibus *Anglo-Saxon.* significat, quid *districtum*. Omnia autem à veteri *Septentrionali*, quod *Gothice* **NIMAN**. *Francicè* & *Saxonice* *niman*, *neman*; *Cimbricè* *nema* scribitur; & ut alibi ostendimus, significat *capere, auferre*.

Ne ja, *nunquam*; ut, n' en *doubtez ja*. in *ms.* codice supra dicto. *Gothicè* **NI AIV**, *nunquam*, *Franc.* ni vel ne jo.

O.

Orlet, *Ital.* orlo, *limbus, instita in extrema parte vestium*. Inde *orler* apud *Gallo-Francos*, *limbum facere vel consuere*; omnia à *Scandico* *hurl*, (ex *Scandia* enim *Gotbi Italarum* domini,) *ora, limbus, fascia, præfertim pilei opere Phrygionico*. Quam perperam igitur *Menagius*.

Orlo, *Estrimita*. Da *ora* *Latino*. *Ora, orula*. & per *metaplasum*, *orulum, orlo*.

P.

Parc, ut, *parc de bêtes sauvages; parc des brebis, parc ou bocage de murailles. Sax.* *Pappuc, peapuc, septum ferarum, saltus. Angustiores & minores clausuræ* apud *Anglos boreales* vocantur **Parruck's**

Piece, *Gall.* pezza, *Ital.* pars, portio, particula, membrum. *Francicè* blezza, plezza. *Nio-man* blezza nauuas duoches nauuit, nemo *assumentum panni rudis assuit*. Tat. LVI, 7.

Place, locus, & *ιστά* *forum*. A *Franco-Theotisco* platz, inde *Latino-barbara* vox *placitare*, [platzitare,] in foro contendere.

Pleige, fide-jussor, vadimonium: *pleger*, pro aliquo spondere; *plegment, fide-jussio, sponso pro alio*; *Saxon.* plighetan, est spondere, *Belgicè* plechtten vel plichtten.

Poche, saccus; *Saxonice*, & *Franco-Theotisce*, pocca, poccha, poha.

Pour, pro; à *Francico* fore, vore, furi. *Saxon.* for; *Germ.* vur.

R.

Robber, defrobber. Ital. Robbare, rubbare, spoliare; *Saxonice*, pippan & pufian; *Gothicè*, **ῤῤῆḡḶḶḶḶ**; *Anglicè* to robb.

Robba, robbe, roba, Ital. Robe, *Gall.* vestis, toga; vox proculdubio *Teutonicæ* originis, ut constat ex *Saxonico* peaf, pief, pæf, ejusdem significationis. *Matth.* ix. 16. ne boð pitoblice nan man nipef clæfep ꝛcyp on eald peaf. he tobþycþ hyf ꝛtebe on þam peafe.

Rocca, Ital. colus. Neque à *Latino* colus, cola, & per *metathesin* loca, roc, rocca; neque à *colucus, corucus, coruca, ruca, roca, rocca*, ut *Menagius*; neque à *diminutivis colicula, colucula, lucula, rucula, ruca, rocca*, ut *Ferrarius*; sed à veteri *Septentrionali* *Rocc*, & *Rocca, colus*, omnibus *Septentrionis* gentibus communi; unde quoque *Græco-barbarum* *ῥόκκῆ*, colus.

Rotir, rostir, Franco-Gallice un roti, rosti, *Francicè* rosten, girostan, *asare, torrere*: sic tho brahtun imo furi deil girostites fisges, at illi obtulerunt ei partem piscis assi. Tat. CCXXI, 2.

Route, via, iter; *Island.* at rata, *viam noscere, viam tenere*.

S.

Sale, cœnaculum, aula, curia. Francicè sal & seli. *Islandicè* & *Cimbricè* salur, & sal. *Germ.* saal. & notet hic lector *Gallus*, legem *Salicam* ita dictam esse, non à *flumine Sala*, sed à *Theotisco* nomine sal, propterea quid in regum & principum palatiis & aulis leges ferri solebant.

Sale, sordidus, spurcus, fœdus. à *Francico* sal, salo, niger, fuscus.

Samedy, Franco-Gallice, dies Saturni; Francicè sambaz-tag: *Uuanta iz frige-tag* uuas that ni bilibin in themo cruce thie lichamon in sambaz-tag. uuas giuueffo mihhil ther sambaz-tag, quoniam *parasceue* erat, ut non remaneret in cruce corpora *Sabbato*; erat enim magnus ille dies *Sabbati*. Tat. CCXI, 1.

Seier, serra secare. A *Theotisco* sawen, *ferrare*.

Seneschal vel senéchal. Gall. finiscalco; olim *sefcalco Ital.* *Latino* *barbare, senescalcus, senescallus*, etiam *sinescalcus, sinescallus, siniscallus*. *Imprimis oconomum, vel officialem* in aulis regum, vel procerum; atque adeo etiam *privatorum*, cui domus cura incumberebat, significat. *Præterea administratores reddituum totius fisci dominici, senescalci sunt nominati*; ut & *dapiferi*, qui principibus à mensa, & dapibus erant, sive *Regiæ mensæ præpositi*. *Senescalli etiam dici solebant, quorum erat jus reddere principis subditis, & curiis sive majorum sive minorum gentium præsidere*. *Equitatus etiam castrensis, & dein civilis præfecti, senescalci vocabantur*; unde *Turnebus* *adversariorum* lib. XXVIII. cap. 11, *senescalcos* dictos putat, quasi *Senes Caballi*, id est *equitatus*; sed perperam: etenim de altera parte compositi, nempe *scalcus*, nemo jam dubitat, quin à *Franco-Theotisco* scalc, quod *ministrum* vel *seruum* significat, derivanda est. Quod vero priorem attinet, *Vossius* de vitis sermonis, *Lindenbergium* sequens, eam derivandam censet de *Alamanicis* son, fennefte, vel fente, quæ *armementum* significare dicit; ac si *senescalcus* primitus *armementorum custodem*; ut *Marescalcus, equorum*, significaret: frustra vero & hic; cum tam vilem *fordidumque ministrum*, ac *gregi vel armento*

mento præfectum, senescalcum dictum unquam fuisse, nemo possit ostendere. Senescalcus enim nomen honoris, & dignitatis erat; & inter officiales dominorum, sive ii reges, sive principes, sive barones essent, semper primas senescalli tenebant. Aliqui aiunt conflatum esse vocem ex *sen*, veteri verbo quod *justitiam* significat, & *scalcus*, quasi *justitiæ præfectus*, senescalcus esset. sed neque constat de veteri ista *sen*; neque juri administrando dicundove præfecti erant omnes, qui dicebantur *senescalci*. Deridendi planè sunt, qui *senescalcum* dictum volunt, quasi *senum ægæum*, vel *coenarchen*, ex *sen*, commune, id est, *respublica*, & *ægæus* vel *ægæus*. Non dignæ quidem fuerunt, quæ à Menagio vel citarentur istæ Etymologistorum ineptiæ. Doctissimus Dufresnius, cujus glossario origines suas linguæ Gallicæ in altera editione auctas & emendatas, magna ex parte acceptas retulisse debuit Menagius, doctissimus, inquam, ille & in originibus vocum exquirendis, sagacissimus, de hujus fonte nihil habet, incertæ adeo, aut obscuræ significationis priorem partem *sine* vel *sene* esse censuerit. Ego vero jamdudum opinatus sum, *sine* in *senescalcus* accersendum esse vel à veteri Septentrionali *SINN*, quod *vicem* vel *vices*; vel à pronomine *SIN*, quod *sui* & *suus*, nã *idæ* significat. Secundum priorem notationem, *senescalcus* idem est ac *minister domini vicarius*, vel *minister in aliquo munere vel officio, domini vices gerens*, vel *locum tenens*, sive *minister*, cui à domino alicujus rei vel negotii cura commissa est: secundum quam quidem explicationem & aulis, & fisci, & mensis, & curiis, & equitatu, sive castrensi sive civili, à regibus & principibus, & aliis ministeriis, ab aliis dominis præpositi, eandem ab rationem *senescalci* vocantur. Quod vero *SINN* *vicem* denotat, non solum Lexicographorum testimonia, sed usus vocis in probatis auctoribus ostendit: at *Þessu sinne, hæc vice*. *Þrisuar sinnum, tribus vicibus*. Sic in *Evang. Island.* *Þodru sinne, altera vice*. rursum, *Job. ix. 24.* *þg þo hann briote sio sinnum, si septies (septem vicibus) in die peccaverit*. *Luc. xvii, 1,* *finn autem formatur à *finn*, quod à Gothico *SINÞ*. Unde etiam abjecto *N*, *Anglo-Saxonicum* *Þinþ*, *vicem* significat; haud secus ac à Gothico *MÞNÞS*, sit *Franco-Theotiscum* mund, *Cimbricum* munne vel *mynne*; & *Anglo-Saxonicum* *muþ*, *os*. Secundum posteriorem derivationem, *senescalcus* appositè significat, *Primario suorum præfectum* vel *ministerium* à domino *suus præfectum*, i. e. *oeconomum*, sive *ministerium* cui à domino domesticorum, *þær isþær*, cura commissa est; & dein quia *oeconomo* aliarum rerum cura accessit, *senescalcus* etiam ad significandos *administratores reddituum, dapiferos, curiarum præfectos, & aliis numeribus præpositos* translatus est.*

Senno, *Ital.* *judicium, sapientia*; neque à *senio*, ut vult Menagius, quod *senes juvenes sapientia, & judicio superant*; neque à *sensu, senso, senno*, ut Ferrarius; sed à Gothico *sinne, mens, affectus, sensus*. Unde *affinna*, ut apud *Italos*, *for-sennato, mente captus, amens*; *sinnisveitia, insipientia, mentis alienatio*; *At þasa i sinne, animo*

pervolvere, concipere, meditari: ut, *þan þesur illi i sinne, concipit iniquitatem*.

Sillon, sulcus. & *fillonner une terre, sulcare, sulcos ducere in arvo*. *Sax.* *þyl, pul, þylh, pulh, aratrum*; *þulung i þulnþ, aratrum terræ*, tanta nimirum fundi portio, quanta unico per annum arato arari poterat. In veteri charta regis *Offæ: In nomine Jesu, &c.* *Ego Offa rex, &c.* *Concedo Daniberht Archiepiscopo aliquam partem trium aratorum, quod Cantianis dicitur three sulinge*.

Sire, sieur, fir, non ex senior, unde Ital. signore, & Gallicum, seigneur; sed à Goth. *Sihþk, sifor, dominus*. *Arme sifor, miserere domine, barbarâ suâ linguâ, ut observavit S. Augustinus, Gothici Christiani captæ Romæ dicere solebant*. *Sihor* autem sit ex *þigop, triumphus, triumphator*, quod a *þige, victoria*, ut autumat *F. Junius*. Et origo hujus vocis *þIR þer*, inquit *Wormius*, non ulque adeo magnam præ se fert antiquitatem, siquidem ejus loco *þIR, fir, vel þIAR, þiar*, positum in antiquioribus invenio. Vide *F. Junii glossarium Gothic.* in voce *ARMAN*:

Snello, itnello, Ital. unde vetus *Gallicum* *isnel, velox, celer, agilis*. Non ut *Aristarchus* *Italicus Castelvetro*, ab *anello*; neque proprie à *Germanicò* *snell* vel *schnell*, ejusdem significationis, ut *Ferrarius, & Menagius*; sed utrumque pariter petendum est, a *Franco-Theotisco* *snell*, vel *snello*; *Saxonice* *þnel, celer, pernix, acer, alacer, velox, citus*; unde verbum *þnellian, accelerare, festinare*. *I* autem in *isnello, & isnel*, sit ab *inceptivo* *ge, gi, ghe, ghi*: *Saxonice* *þe*: *Gothice* *þA*: quod in *i, vel y, liquefcere* solet.

Sonder, scrutari, exquirere, tentare; ut *sonder la riviere, sonder une playe, sonder le dessein de quesqu'un*; à *Theotisco* *sonderen, distinguere, discernere, vel potius à sondan, explorare maris profunditatem*; *Sax.* *þonþline, est bols*.

Souhait, votum; *souhaiter, voto poscere, optare*; olim *soubshait, & soubshaiter, vox hybrida, comp. ex rustico soubz & haiter*; & *Teutonibus* *þriscis heitan est votere*; *heiting, votum, Goth.* autem *þAITAN*. *Angl-Sax.* *þatan, þehatan est rogare, postulare, poscere*.

Soupe, Gall. *jusculum, panis jurulentus, sorbillum, pulmentum*; *Cimbrice* *soup, supra, sappa, soppa*. quæ omnia sunt verbalia ab *at supra, sorbere*; quod in præterito facit *þaup*. Sic *Saxonice* *þype* est, *sorbillum*; & *þupan, sorbere, sorbillare*.

Spanna, Ital. olim *espan*; nunc *empan, Gall.* *Spithama, palmus major, sive quantum est spatii inter summum pollicem, & longissimum digitum expansos, vel extensos*; *Francicè* *span, spanna, Sax.* *þpan. Kihano spanne*; *Cimbrice* *span, vel spon. Germ.* *spann*. A verbo *spanna, Sax.* *þpannan, extendere, distendere*; & secundario sensu *þpithamâ metiri*. Quam perperam ergo *Menagius*, qui *spanna* à *Germanico* *spann*; & *Germ.* *spann*, à *Latino* *expalmus, expansus, expammus, exspannus, spannus, spann, spanna* derivat. Sed ita in etymologiis suis ludere solet vir magnus, in Septentrionali literatura (eheu!) non versatus.

Sperone, *Ital.* esperon, eperon, calcar. *Franc.* spor, spora, sporro, sporo. *Saxonice* spop, spopa; *Kiliano* spore; *Angl.* a spurre. *Germ.* sporen.

Stanga, staggia, staggo; *Ital.* fustis, contus, vectis, trabs transversa; omnia etiam hæc significat stanga, stang vel stong, *Scand.* & *Island.*

Stocco, *Ital.* estoc, *Gall.* a tuck, *Angl.* gladius longus & angustius, punctim feriens; verba le à Gothico, **STIFFAN** ferire, pungere; unde **STIK** vel **STIKS**, punctum. Sic à Sax. *rtican*, pungere, *Angl.* to stick, *rtice*, punctio. A stocco etiam stoccado; *Gall.* estocade, coup d'estoc, punctim inflicta plaga, cuspidè vulnus illatum. Frustra igitur Ferrarius stocco à stipe, stipicum, stoccum petit.

Strale, *Ital.* sagitta. Non à trahere, traho, tractus, tragula, tragulis; extragulis, stragulis, stragule, strale; vel à Germanico straal, quod radium solis, significat, ut vult Menagius, pendendum est; sed à Gothico vel Francico, stral, strala, sagitta, telum, spiculum, jaculum; *Saxonice* stræla, stræl, unde stræl-bopa, sagittarius; strælian sagittare, jaculari; & in metaphorica significatione, *Germ.* straal, radius solis.

Suite, comitatus, & comitum cætus; *Scandice* sueit, multitudo, comitatus, satellitium, cohors, societas; og med honum mikel sueit, & cum eo multa turba, *Marc.* XIV, 43. var þar hia ein-glenum mang-folde himnesfra her sueiti, erat ibi cum angelis multitudo militiæ cælestis, *Luc.* II, 13.

T.

Teton, mamilla, *Ital.* & *Hispanice* tetta; *Anglice* teate; *Saxon.* titt. Gothice **ΔΑΔ**:

Toccare, *Ital.* toucher, *Gall.* tangere. Non à tangere, tango, tango, tango, tacco, taccare, toccare, ut Menagius; sed à veteri Goth. **TEKAN**. *Sax.* tacan, tæcan; *Cimbrice* tafā, & tafia, tangere; unde atekt, tactus.

Tomare, *Ital.* tomber, *Gall.* Cadere. non à titubare, tubare, tumare, tomare: ut Menagius; neque a tumba, veluti in tumbam cadere, ut Ferrarius; sed a Gothico, vel Cimbrico tumba, cadere, ruere, procumbere: ut, han tumber af bestinum, ex equo cadit.

Tornare, *Ital.* revertere; *Scandice* & *Islandice* at turna, convertere, circumagere; inde turn-reid vel turniment, idem quod *Italorum* torneamento, ludus equestris, vel certamen equestre ludicrum, *Kong. Sag.* Ridum i turn-reid, basta certemus equestres. *Wilk. Sag.* eingi riddari i öllu Viskinalandi i turniment, in tota Sueonia non reperitur eques, qui in ludis equestribus certare potuit.

Touaille, mantile, linteum manuale. A Francico tuele, duele, duuahila, mappa, mappula, linteum.

Touer, ducere, trahere; ut touer un vaisseau; à Francico ziohan. *Saxonice*, teohan, trahere, ducere.

Tourbe, *Gall.* turba, *Ital.* gleba, vel cespes fossilis; *Angl.* turf. *Francice* zurb, zurf. *Latino-Theotisce* *zurba, & turba; *Belgice* torfe; *Islandice*, *Scandice*, torf, ima arvi gleba eruta ad alendum focum; unde torfa, cespes; torf vor lex, suggundia domus.

Treves, *Ital.* tregua; *Angl.* truce. Pro quo treague habet Spencerus; *Latino-barbare* treuga. Manifeste desumpta sunt omnia à Gothico **TRIGVVA**, pactum, fœdus. *Cimbrice* trugth; *Island.* trigð, fidelitas. Goth. quoque **TRIGGA**, fidelis. Huc etiam referendum est Gallorum intrigue, quod secretum commercium, secretè actum, pactum, & fidei commissum significat.

V.

Varech, werech, vox forensis Gallo-Normannica, Latino-barbare wreccum, res è naufragio in terram adductas denotans; *Latino-barbarum* wreccum. *Angl.* wrack. A Saxonico præcce vel præcca, advena, peregrinus, exul, miser, quod bona è naufragiis ad littus à mari appulsa advenarum, peregrinorum & miserorum, qui naufragio perierunt, bona sunt.

Vassus, Latino-barbare cliens, fiduciarius, minister domino suo fide & sacramento adstrictus. Unde à vassus aliqui quasi fastus, r in s facile mutato, non sine ratione dictum putant. Fastus autem & dein fassus, vassus, à veteri Theotisco, fast, & fæst, *Saxonice* fæst, quod est firmus, fixus, stabilis, constans, accitum dicunt. Ego vero Latino-barbarum Vassus à Gothico **FADS**, fads, quod in † compositione reperitur, & significat totius rei, vel negotii procuracionem, & curam, accerendum iudicio. **FADS** igitur à prisco aliquo verbo, quod respondet Anglo-Saxonico fadian, ordinare, dispensare, disponere, profluxisse putat Franciscus Junius, F. F. Certe Orcadum præpositus, quæ Danorum olim imperio subjectæ erant, faud, vel faad dicitur, & in legibus barbaris urbium, & regionum præfecti, qui è ministris imperatorum, & principum eligi solebant, Thiusfadi appellantur, quasi thiu fadi, i. e. oi ægortis, fads in fadus verbo. Quoniam igitur ministris, & famulis Regum, & principum, munera fere omnia, & officia, ob quorum fidelem procuracionem Beneficia (quæ postea feuda appellabantur) accipiebant, commissa erant; ideo à regibus, & principibus ad ali-quod munus obeundum, vel officium fungendum constituti fadsi, & dein fassi, & vassi, quod nomen dignitatis esset, appellati sunt. Bassus etiam pro vassus legitur; & fides, quam domino vassus præstat, vassaticum dictum est; & quod apud Anglo-Saxones Thanus, id apud Gothos, Francos, & Franco-Gallos FADS, Latino-barbare vassus, à fadsus, fuisse videtur. Porro, qui vassi vel vassi dominici dicuntur, nullo discrimine vassalli vel vassalli dominici appellan-

* Nota, quod z & r in multis invicem permutantur, & indifferentè usurpantur apud Francos. ut supra ostendimus. † Ut in **HNDA FADS** centurio, **PHSNDA FADS** Cbiliarcha. **SYNAGRA FADS**, Archi-Synagogus. **BRNF FADS**, sponsus.

tur. *Vasallus* autem, vel *vassallus*, unde *vassal*, *Ital.* & *vassall*, *Gall.* & nostrum *bassall*, non est diminutivum à *vassus*, sed compositum à *fads* & *Francico* *scalc*, *minister*; unde Latino-barbare *vassallus*, quasi *fads-scalcus*, plane ut *Maresballus*, quasi *Marescalcus*. Hoc ex eo constat, quod idem fere semper significant, paremque dignitatem denotant *vassus* & *vassallus*, ut innumeris exemplis ostendit in suo glossario *Dufresnius*, glossographorum post *Spelmannum* nostrum facile princeps; ubi etiam notat *vassos*, sive *vassallos* primitus fuisse regum vel principum *domesticos ministros*, & *clientes*, quibus *negotia*, & *rerum gerendarum curam* mandabant.

præterea *vassorum*, vel *vassallorum filii*, *vassetti*; quasi *vassalletti* dicti sunt, & dein, *valeri*, *valecti*. A *valetto* ergo, *valetto Italicum*, & *Gallicum valet*, olim *valecto*, *valect*; quod in antiquis nostris corrupte *varlett* legitur, recte derivat *Ferrarius*. An vero à *vassis*, *valvasores*, *vassasores*, & *vavasores* petenda sunt, ut censet *Dufresnius*, nondum mihi constat. *Vassasor* pro quo *valvasor*, & dein *vavasor*, forsitan decompositum est, ex *fast*, *fads*, & *fior*, *dominus*; unde *vassasor*, quasi *fast-fads-fior*, *domini fidelis minister*, *illius locum tenens*, vel *domino fidelis minister*, & in aliquo munere ejus locum supplens.

XIII. Apud poetas, qui metricè scribunt, *I, E, & OI*, ante alias vocales tum in nominibus, quum verbis, interponitur: ut in *rikioft*, pro *rikost*; *bruodier*, pro *bruoder*; *vuoftiun*, pro *vuoftun*; *wiceon* pro *wicon*; *dadeon*, pro *dadon*; *thriddeon*, pro *thriddon*; *vualdandies*, pro *vualdandes*; *felleat* pro *fellat*; *auuardiat*, pro *auuardat*; *hebbian*, pro *hebban*; *hebbie*, pro *hebbe*; *duoian*, pro *duan*; *haloian*, pro *halan*; & alia sexcenta in codice *Cottoniano*.

XIV. Poeticè etiam *A* additur in fine vocis ad eam producendam: ut in *vuoftunnia*, pro *vuoftunni*, vel *vuoftunne*; *alofannea*, pro *alofanne*; *forliggeriffia*, pro *forliggeriffi*, vel *forliggeriffie*; & alia haud pauca in codice *Cottoniano*.

XV. Apud *Otfridum* etiam occurrit frequens duarum vocum in unam coalitio vel contractio: ut in *nu'ft*, pro *nu ift*; *si'uns*, pro *si a uns*; *thu'z*, pro *thu iz*; *nu'b*, pro *nu ob*; *z'uru*, pro *zuo iru*; *vuas'mo*, pro *was imo*; *ni'mo*, pro *ni imo*; *er'nan*, pro *er inan*; *er'mo*, pro *er imo*; *n'ales*, pro *ni ales*; *man'nan*, pro *man inan*; *z'en*, pro *ze en*; *z'in* pro *ze in*; *z'imo*, pro *zi imo*; *er zeinen brunnen kifaz*, *sedit apud fontem*. *fragm. disp.* Haud dissimiles vocum contractiones occurrunt, nonnunquam & apud alios: ut, *uuidar santa'nan*, pro *uuidar santa inan*, *remisit eum*. *Tatianus cxcvi. 7.* In lingua etiam Alamannica communes sunt istiusmodi vocum crases: ut *inam*, pro *an dem*; *auffm*, pro *auff dem*; *auffs*, pro *auff das*; *im*, pro *in dem*; *ins*, pro *in das*; *vom*, pro *von dem*; *z'um*, pro *ze dem*; *z'ur*, pro *ze der*. Etiam in *Belgicâ*: ut in *'tis*, pro *het is*; *'t volk*, pro *het volk*; *'k hebbe*, pro *ik hebbe*; *'ter*, pro *te der*; *ten*, pro *te den*.

XIV. Vocum syncope etiam haud raro occurrit apud *Otfridum*, qui non tantum metricè, sed rhythmicè etiam scribit: sic *irk'natin*, legitur pro *irkenatin*.

Ad exercendum lectoris Philo-Teutonis ingenium, obiter huic capiti adjiciam hymnum matutinum veteris ecclesiæ, è schedis Junianis exscriptum.

1. Scinantes ortfrumo himiles
Du der manun leoht nahtim
Sunnun tago lauftim
Kauuiffemu kastudnos fade.	<i>Fulgentis auctor ætheris
Qui Lunam lumen noctibus
Solem dierum cursibus
Certo fundasti tramite.</i>
2. Naht suuarziu giu furtripan uuiridit
Uueralti fconidiz itporan uuiridit,
Niuuer ioh giu muates uuahfmo
Suazze in tati arrichtit.	<i>Nox atra jam depellitur,
Mundi nitor renascitur,
Novusque jam mentis vigor
Dulces in actus erigit.</i>
3. Lop lutten giu dinu
Tak auûrprunganer motit,
Antluzz ioh himiles flectera
Unfaro heitarit prufti.	<i>Laudes sonare jam tuas
Dies relatus admonet,
Vultusque cæli blandior
Nostra serenat pectora.</i>
4. Midem eogalicha flectari,
Kanige abahiu atum keift,
Lip kitati ni unreinnen,
Zunga funta ni inkifalde.	<i>Vitemus omne lubricum,
Declinet prava spiritus,
Vitam facta non inquinant,
Linguam culpa non implicet.</i>
5. Uzzan funna tak denne kituat,
Kilauba tiufiu ftrede,
Uuan za keheizzam cacruaze,
Criste kafuage minna.	<i>Sed sol diem dum conficit,
Fides profunda ferueat,
Spes ad promissa provocet,
Christo conjungat caritas.</i>